

Time: 2 Hours

Marks: ~~60~~⁷⁵

Q. No.1: Answer any six in two sentence (12) कोणत्याही ६ प्रश्नाचे दोन वाक्यात उत्तरे लिहा (१२ गुण)

1. State any two features of the Government of India Act, 1935. १९३५ च्या कायद्याचे दोन वैशिष्ट्य सांगा.
2. which two words were added to the preamble of Constitution by 42nd Constitution Amendment Act? भारतीय संविधानाच्या उद्देशिकेमध्ये ४२ व्या घटना दुरुस्तीने कोणते दोन शब्द जोडण्यात आले?
3. State any two modes of acquisition of Indian citizenship. भारतीय नागरिकत्व प्राप्त करण्याचे कोणतेही दोन मार्ग सांगा.
4. State the definition of law given in part-III of the Constitution of India. संविधानाच्या भाग तीन मध्ये नमूद 'कायदा' याची व्याख्या करा.
5. Explain the doctrine of severability. विच्छेदनाचे तत्व स्पष्ट करा.
6. State the grounds for removal of Judges under the Indian constitution. भारतीय संविधानानुसार न्यायाधिकाऱ्यांच्या बडतर्फीची कारणे सांगा.
7. State the restriction on right to freedom of religion. धार्मिक अधिकाराचे स्वतंत्र यावरील निर्बंध स्पष्ट करा.
8. What is meant by official language? अधिकारीक भाषा म्हणजे काय?

Q. No. 2. Write short notes on any two (12) कोणत्याही दोन वर थोडक्यात टीप लिहा

1. Art 14 and Rule of law अनुच्छेद १४ आणि कायद्याचे राज्य
2. 'State' under Article १२ अनुच्छेद १२ प्रमाणे राज्याची व्याख्या
3. Fundamental duties मुलभूत कर्तव्ये
4. Tribunal न्यायाधिकरण

Q. No.3: Answer any two situational question (12 Mark) कोणत्याही दोन परिस्थिजन्य प्रश्नांची उत्तरे लिहा

1. ABC State Government implement policy of providing free travelling in State transport to Women of all age and school going children up to 8th Standard. The policy was challenged on the ground of violation of principle of equality as laid down in Article 14 & 15 of the Constitution of India. अ ब क राज्य सरकार सर्व वयोगटातील महिलांना आणि 8 वी पर्यंतच्या शाळेत जाणाऱ्या मुलांना राज्य परिवहनात मोफत प्रवास देण्याचे धोरण राबवते. भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद १४ आणि १५ मध्ये नमूद केल्यानुसार समानतेच्या तत्वाचे उल्लंघन केल्यामुळे या धोरणाला आव्हान देण्यात आले.

a. Whether such policy is valid and Constitutional? Explain. असे धोरण वैध आणि संविधानिक आहे का? स्पष्ट करणे.

b. Is it violation of principle equality under the Constitution of India? Explain. हे भारतीय राज्यघटनेतील समानतेच्या तत्वाचे उल्लंघन आहे का? स्पष्ट करा.

2. Mr. Makrand filed Public Interest Litigation before the High Court seeking direction to the State to enact a law on following scientific temperament in life and further implement it to make it compulsory to follow and breach of which would attract punishment. The source was shown from Part-IV-A of the Constitution which suggest a duty to have scientific temperament. श्री मकरंद यांनी उच्च न्यायालयासमोर जनहित याचिका दाखल करून राज्याला जीवनामध्ये प्रत्येकाने वैज्ञानिक दृष्टीकोन पाळण्याचा कायदा बनवण्याचे निर्देश देण्याची विनंती केली आणि त्याची अंमलबजावणी करणे बंधनकारक असेल आणि त्याचे उल्लंघन केल्यास शिक्षेची तरतूद करावी अशी हि विनंती केली. घटनेच्या भाग-IV-अ मध्ये नमूद असलेला वैज्ञानिक दृष्टीकोन असणे हे नागरिकांचे कर्तव्य आहे हा या जण हित याचिकेचा आधार आहे.

a. Whether High Court can issue such directions to the State? Explain. न्यायालय भाग IV- अ ची तरतूद अंमलात आणण्यासाठी निर्देश देऊ शकते का? स्पष्ट करा.

b. What is purpose of PIL? जनहित याचिकेचा उद्देश स्पष्ट करा.

3. Mr. Devkidas was asked to cancel the program of speech of one Shamlal, a leader, on the ground that his speech may create the law and order issue. श्री देवकीदास यांना शामलाल नावाच्या एका नेत्याच्या भाषणाचा कार्यक्रम रद्द करण्यास सांगण्यात आले कारण त्यांच्या भाषणामुळे कायदा व सुव्यवस्था निर्माण होऊ शकते, अशी शक्यता या आदेशामध्ये वर्तविण्यात आली आहे.

a. Explain the right to freedom of speech and expression. भाषण आणि अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याचा अधिकार स्पष्ट करा.

b. Whether such an order of cancellation of a program on a given ground is valid? Explain. दिलेल्या कारणास्तव कार्यक्रम रद्द करण्याचा आदेश वैध आहे का? स्पष्ट करा.

4. A group of pavement dwellers in 'X' city faced eviction due to a government order aimed at clearing the pavements for urban development. The affected individuals, including Ravi, challenged the eviction order, arguing that it violated their rights under the Indian Constitution. शहरी विकासासाठी फुटपाथ साफ करण्याच्या उद्देशाने सरकारी आदेशामुळे 'X' शहरातील फुटपाथ रहिवाशांच्या गटाला निष्कासनाचा सामना करावा लागला. रवीसह बाधित व्यक्तींनी बेदखल करण्याच्या आदेशाला आन्धान दिले आणि असा युक्तिवाद केला की ते भारतीय राज्यघटनेतील त्यांच्या अधिकारांचे उल्लंघन करते.

- i. Does the eviction order issued by the government is violating the pavement dweller's right under the Indian Constitution? Examine. सरकारने जारी केलेला निष्कासन आदेश भारतीय संविधानानुसार फुटपाथ रहिवाशांच्या अधिकारांचे उल्लंघन करत आहे का? परीक्षण.
- ii. What are the remedies available to pavement dwellers? Explain. फुटपाथवर राहणाऱ्यांसाठी कोणते उपाय उपलब्ध आहेत? स्पष्ट करणे.

Q. No.4: Answer any three out of the six questions given below (39) खाली दिलेल्या सहा प्रश्नांपैकी कोणत्याही 3 ची उत्तरे द्या (३९ गुण)

1. Discuss the salient feature of the Constitution of India. भारतीय संविधानाच्या ठळक वैशिष्ट्याची चर्चा करा.
2. Explain the right to life and personal liberty with relevant case laws. संबंधित केस कायदांसह जीवनाचा जगण्याचा आणि वैयक्तिक स्वातंत्र्याचा अधिकार स्पष्ट करा.
3. Explain the different jurisdiction of the Supreme Court. सर्वोच्च न्यायालयाचे विविध अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा.
4. What is meant by right to constitutional remedies? Explain different writs. घटनात्मक उपायांचा अधिकार म्हणजे काय? विविध रिट स्पष्ट करा.
5. Explain the special provision made for the backward classes under Part-III of the Indian Constitution of India. मागास वर्गासाठी भारतीय संविधानामध्ये भाग तीनमध्ये असलेल्या तरतुदीची चर्चा करा.
